

Enheten för handel och tekniska regler

YTTRANDE

2019-08-16 Dnr 2019/00716-3

Miljö- och energidepartementet

Endast via e-post

SOU 2019:16 Ny kärntekniklag – med förtydligat ansvar

Er ref. M2019/00862/Ke

Sammanfattning

Kommerskollegium bedömer att följande förslag till författningsändringar i remissen utgör tekniska föreskrifter och ska anmälas till EU-kommissionen enligt direktiv (EU) 2015/1535:

- Förslag till kärntekniklag
- Förslag till lag om ändring i kärntekniklagen (2021:000)
- Förslag till kärnteknikförordning
- Förslag till lag om ändring i lagen (2006:263) om transport av farligt gods
- Förslag till lag om ändring i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor

Vad gäller tjänstedirektivet (direktiv 2006/123/EG) är Kommerskollegiums bedömning att den del av förslaget som är tillämpligt på konkursförvaltare som tillfälligt tillhandahåller tjänster i Sverige omfattas av anmälningsplikten i tjänstedirektivet.¹ Även förslagen om omhändertagande (lagrande) av kärnavfall kan behöva anmälas om tjänsten kan komma att utföras av externa tjänsteleverantörer och som bedriver tillfällig tjänsteverksamhet i Sverige.

Kommerskollegium anser att Miljö- och energidepartementet är bättre lämpat att avgöra denna fråga.

Kommerskollegiums uppdrag

Kommerskollegium ansvarar för frågor som rör utrikeshandel, EU:s inre marknad och handelspolitik. Kommerskollegiums uppdrag är att verka

¹ Artikel 39.5.

för frihandel. Det innebär att vi verkar för fri rörlighet på den inre marknaden och för liberaliseringar av handeln mellan EU och omvärlden samt globalt.

Anmälan av tekniska föreskrifter

Enligt 20 § 6 p. i förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet ska Regeringskansliet anmäla förslag till författningar i enlighet med de procedurer som följer av Sveriges EU-medlemskap eller av andra internationella överenskommelser, bland annat enligt proceduren i anmälningsdirektivet för tekniska föreskrifter ((EU) 2015/1535).²

Tekniska föreskrifter enligt anmälningsdirektivet är bl.a. krav på varors egenskaper eller provning, begränsningar av varuanvändning, bestämmelser om återvinning av varor samt vissa förbudsbestämmelser.³ Om en myndighet inte anmäler tekniska föreskrifter, fast myndigheten borde gjort det, förlorar de tekniska föreskrifterna sin rättsverkan och kan inte tillämpas mot enskilda.⁴

Tekniska föreskrifter som genomför EU-lagstiftning behöver inte anmälas,⁵ med undantag för om EU-lagstiftningen ger medlemsländerna ett stort utrymme för olika nationella lösningar och medlemsstaten väljer att utnyttja detta utrymme.⁶

Den remitterade utredningen innehåller förslag till ny kärntekniklag och strålskyddslag, samt förslag till flera följdändringar av andra författningar⁷ som syftar till att skapa en ny struktur för kärntekniklagen och införa flera modifierade eller nya krav på verksamhetsutövare.

Enligt Kommerskollegiums bedömning utgör flera av förslagen till författningsändringar tekniska föreskrifter som påverkar tillståndshavarens respektive verksamhetsutövarens ansvar och

² Andra procedurer är de i enlighet med tjänstedirektivet (2006/123/EG) samt Världshandelsorganisationens (WTO) TBT-avtal (Agreement on Technical Barriers to Trade).

³ Anmälningsdirektivet artikel 1.1(f).

⁴ Mål C-95/14, *UNIC* (2015) p. 29.

⁵ 11 § förordningen om tekniska regler.

⁶ EU-domstolens dom i mål C-443/98, *Unilever* (2000) p. 29.

⁷ Sida 34 ”ytterligare bestämmelser om verksamheter och åtgärder som avses i denna lag finns i miljöbalken, lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter, strålskyddslagen (2018:396), lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, lagen (2006:263) om transport av farligt gods och säkerhetsskyddslagen (2018:585).” samt författningsändringar sidorna 33-119.

verksamheter, både vid drift av kärntekniska anläggningar och vid omhändertagande och slutförvar av kärnavfall.

Kommerskollegium bedömer att detta kan anses utgöra en reglering av den typ av varor som artikel 1 i anmälningdirektivet⁸ hänvisar till som industriellt framställda produkter. Föreskrifter som innehåller krav ska anmälas om det antingen är en teknisk specifikation för en produkt eller ett s.k. ”annat krav” som kan avse ”t.ex. villkor för användning, återvinning, återanvändning eller bortskaffande, om dessa föreskrifter på ett väsentligt sätt kan påverka produktens sammansättning eller natur eller saluföringen av den.”⁹

Följande förslag till författningsändringar bör således anmälas:

Förslag till kärntekniklag (”annat krav” på verksamheten återfinns i: 2 kap. Grundläggande bestämmelser om säkerhet, 3 kap. Ansvar för avveckling och omhändertagande av avfall, 5 kap. Tillstånd, samt 6 kap. Anmälan)

Förslag till lag om ändring i kärntekniklagen (2021:000) (”annat krav” på verksamheten återfinns i: 2 kap.)

Förslag till kärnteknikförordning (”annat krav” på verksamheten återfinns i: 2 kap. Säkerhet i kärnteknisk verksamhet, 5 kap. Frågor om anmälningsskyldighet)

Förslag till lag om ändring i lagen (2006:263) om transport av farligt gods (”annat krav” på verksamheten återfinns i: 7 §)

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor (”annat krav” på verksamheten återfinns i: 21 §)

Kommerskollegium rekommenderar att Regeringskansliet uppdrar åt kollegiet att anmäla förslagen till EU-kommissionen.

Anmälan av nya krav på tjänsteverksamhet

Av 20 § p 6 förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet följer att Regeringskansliet ska anmäla förslag till författningar i enlighet med informationsförfaranden som följer av Sveriges medlemskap i EU. Ett sådant förfarande föreskrivs i

⁸ Direktiv (EU) 2015/1535

⁹ Artikel 1 c) och d) i Direktiv (EU) 2015/1535

tjänstedirektivet avseende nya eller förändrade krav på tjänsteverksamhet.¹⁰

I den föreslagna kärntekniklagens 2 kap. 11 § uppställs ett nytt krav om att en konkursförvaltare inte får vidta sådana åtgärder som kan äventyra säkerheten vid en kärnteknisk anläggning utan att inhämta godkännande från tillsynsmyndigheten. Juridisk rådgivning är en tjänst som omfattas av tjänstedirektivets tillämpningsområde.

Tjänstedirektivet innehåller två bestämmelser om anmälningsskyldighet. Den ena avser krav på tjänsteutövare som är etablerade i Sverige och omfattar endast ett antal *specifika krav* som räknas upp i direktivet.¹¹ Den andra avser *samtliga krav* som även är tillämpliga på tjänsteutövare som inte är etablerade i Sverige, utan i ett annat land inom EU/EES, och som tillfälligt tillhandahåller tjänster i Sverige.¹²

Enligt kollegiets bedömning innehåller de remitterade bestämmelserna inte något anmälningsskyldigt krav på konkursförvaltare som är etablerade i Sverige. De remitterade bestämmelserna innehåller emellertid krav som (såvitt kollegiet förstår) är tillämpliga på konkursförvaltare som inte är etablerade i Sverige och som tillfälligt tillhandahåller tjänster här. Kollegiet bedömer därför att ovannämnda krav omfattas av anmälningsskyldigheten i tjänstedirektivet.¹³

Enligt tjänstedirektivet måste krav på tjänsteverksamhet kunna motiveras av tvingande hänsyn till allmänintresset, samt vara proportionerliga i förhållande till sitt syfte.¹⁴ En sådan motivering kommer att efterfrågas i samband med anmälan. Anmälan gör myndigheten själv i det webbaserade systemet IMI¹⁵. Kollegiet svarar gärna på eventuella frågor kring anmälningsskyldigheten.

Av skälen¹⁶ till bestämmelsen i 2 kap. 11 § framgår inte vilka övriga åtgärder, annat än att konkursförvaltare inte får besluta om t.ex. avyttring av material eller personal som är vital för säkerheten, som aktualiserar skyldigheten att inhämta godkännande från tillsynsmyndigheten. Utredningen anger att den inte haft resurser eller tid att fördjupa sig i vad en konkurs i övrigt skulle innebära för en kärnteknisk verksamhet.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden, artiklarna 15.7 och 39.5.

¹¹ Anmälningsskyldigheten regleras i artikel 15.7, som hänvisar till artikel 15.2 där de anmälningsskyldiga kraven listas.

¹² Anmälningsskyldigheten regleras i artikel 39.5.

¹³ Artikel 39.5.

¹⁴ Artiklarna 15.3 samt 16.1 tredje stycket.

¹⁵ Internal Market Information System.

¹⁶ Avsnitt 4.2.4, s. 149.

Kollegiet anser att det hade varit önskvärt om det kunde förtydligas vilka åtgärder som innebär att konkursförvaltarna är skyldiga att inhämta godkännande.

Vad gäller förslaget övriga innehåll är produktion av el inte en tjänsteverksamhet varför de delar av förslaget som endast träffar elproducenter inte omfattas av tjänstedirektivets tillämpningsområde. Om bestämmelserna däremot kan komma att tillämpas på eventuella externa tjänsteleverantörer som omhändertar (lagrar) kärnavfall och bedriver tillfällig tjänsteverksamhet i Sverige kan anmälningsplikten enligt tjänstedirektivet aktualiseras. Kollegiet anser att Miljö- och energidepartementet är bättre lämpat att avgöra denna fråga. Kollegiet står till departementets förfogande vid eventuella frågor om anmälningsplikt enligt tjänstedirektivet.

Ärendet har avgjorts av enhetschefen Oscar Wåglund Söderström efter föredragning av utredaren Tomas Jonsson. I ärendets handläggning har även utredaren Hiba Zeydi och utredaren Fredrik Gisselman deltagit.

Stockholm som ovan

Oscar Wåglund Söderström
Enhetschef

Tomas Jonsson
Utredare